Oświadczenie złożone
przez senatora Wadima Tyszkiewicza
na 2. posiedzeniu Senatu
w dniu 8 grudnia 2023 r.

Oświadczenie skierowane do ministra spraw wewnętrznych i administracji Pawła Szefernakera oraz do kierującej działem „Informatyzacja" Marleny Maląg

Wnoszę o niezwłoczne podjęcie działań legislacyjnych w zakresie przepisów art. 144 i art. 149 ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego. Zmianie winien ulec termin, w jakim ma obowiązywać dotychczasowy wzór: karty urodzenia, karty martwego urodzenia i karty zgonu, oraz sposób przekazywania wymienionych dokumentów do urzędów stanu cywilnego.

Zmiana jest niezbędna do tego, aby 1 stycznia 2024 r. urzędy stanu cywilnego mogły nadal zgodnie z prawem dokonywać rejestracji aktów urodzeń i zgonów. Brak zmiany wskazanych przepisów do końca 2023 r. spowoduje, że od 1 stycznia 2024 r. przestaną obowiązywać dotychczasowe wzory kart urodzenia, martwego urodzenia i zgonu, co tym samym uniemożliwi podmiotom medycznym przekazywanie informacji o tych zdarzeniach do urzędów stanu cywilnego.

Podnieść należy, iż powyższy termin był przez ustawodawcę wielokrotnie przedłużany, mimo iż zostały opracowane projekty przepisów zakładające bardziej nowoczesną, szybszą, a przede wszystkim tańszą metodę wymiany informacji między podmiotami medycznymi a urzędami stanu cywilnego. Są to projekty: projekt ustawy wprowadzającej ustawę o cmentarzach i chowaniu zmarłych, UD277; projekt ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, UD278. Brak wdrożenia nowych rozwiązań powoduje, że zarówno podmioty medyczne, jak i gminy ponoszą nieuzasadnione koszty związane z tak archaicznym sposobem wymiany informacji niezbędnych do rejestracji aktów urodzeń i zgonów. Z tego względu organizacje samorządowe negatywnie oceniają brak zaangażowania ustawodawcy w jak najszybsze wdrożenie nowych przepisów, które zapewnią bardziej efektywne działania USC.

Tym samym wnoszę o pilne podjęcie prac legislacyjnych mających na celu ustanowienie przepisów, które zagwarantują funkcjonowanie rozwiązań zawartych w cytowanych projektach ustaw.

Przypomnę, że dokładnie rok temu również ratowaliśmy sytuację w związku z rejestracją aktów urodzeń i zgonów, kiedy to w ostatniej chwili pojawiły się poprawki do ustawy. W tym roku jest jeszcze gorzej. Nie ma nawet projektu poprawki do ustawy. To są standardy nie do zaakceptowania w państwie prawa, a do bycia takim aspiruje Polska. Przez niekompetencję polityków i urzędników mogą ucierpieć obywatele, matki, które od 1 stycznia 2024 r. będą chciały zarejestrować akt urodzenia dziecka, oraz wszystkie osoby, które będą chciały zarejestrować akt zgonu w USC. Ani szpitale, ani lekarze nie będą mogli wydawać kart urodzenia i zgonu, nie będzie bowiem druków, a przez to USC nie będą mogły sporządzać aktów urodzeń i zgonów.

Dokładnie rok temu zabierałem głos w tej samej sprawie. Wtedy art. 6 nie był w ogóle konsultowany z samorządami. Ponadto rząd, czekając do samego końca roku 2022, ryzykował bezpieczeństwem tysięcy obywateli, gdyż w sytuacji, gdyby ustawa nie weszła w życie od 1 stycznia 2023 r., nie byłoby możliwe zarejestrowanie aktów urodzeń i zgonów przez urzędy stanu cywilnego, przestałyby bowiem obowiązywać aktualne wzory dokumentów: karty urodzenia i zgonu, które są podstawą do rejestracji aktów USC.

Ministerstwo Zdrowia przez kilka lat nie zrobiło nic w sprawie opracowania elektronicznych dokumentów, przez co teraz swoją bezczynnością i lekkomyślnością naraża bezpieczeństwo obywateli. Znów wydłuża sobie o rok nicnierobienie w tej sprawie. Za tę bezczynność wszyscy płacimy, bowiem nadal w sposób archaiczny dokumenty są wystawiane w postaci papierowej i przekazywane do USC. Takie rozwiązanie generuje niepotrzebne koszty. Tracą na tym przede wszystkim obywatele. Gdy weźmie się pod uwagę to, jak wszystko jest teraz drogie, niepojęte jest tak lekkomyślne trwonienie publicznych pieniędzy. Nasi eksperci samorządowi oszacowali, że dostosowanie wzorów dokumentów zajęłoby zaledwie 2 tygodnie. Ministerstwu Zdrowia nie udaje się to przez kilka lat. Po co tak ryzykować i w ostatniej chwili przepychać w tak karkołomny sposób zmiany w prawie? Czy takie są teraz standardy w legislacji? Czy to jest nowoczesna administracja? Zapewne nie.

Wnoszę o zapewnienie przedstawicielom samorządów udziału w pracach nad projektami dotyczącymi rozwiązań informatycznych związanych z wdrożeniem w SRP funkcjonalności umożliwiających realizację procesów rejestracji aktów urodzeń i zgonów zgodnie z założeniami projektu.

Wadim Tyszkiewicz